

PASJE PROFESORA JANA GRZESIAKA I JEGO OSIĄGNIĘCIA W PRACY NAUKOWEJ I ZAWODOWEJ W ZARYSIE

Agnieszka Zaskórska

mgr, nauczyciel,
Zespół Szkół Geodezyjno-Drogowych w Poznaniu
Poznań (Polska)
e-mail: agnieszka.z-g@wp.pl
<https://orcid.org/0000-0002-0505-4660>

Profesor Jan Grzesiak urodził się 8 czerwca 1946 roku w Jaroszewicach Grodzieckich — wsi położonej w powiecie konińskim w Wielkopolsce. Rodzice Władysław i Maria (z domu Matecka) prowadzili gospodarstwo rolne, w którym Jan Grzesiak wychowywał się i dorastał wraz ze swym rodzeństwem. Prace polowe i inne zajęcia w rodzinie chłopskiej dostarczyły Jubilatowi już wówczas wielu doświadczeń i nadal są one jemu bliskie i przydatne.

Przez cały okres edukacji w szkole podstawowej (1953–1960) pasjonował się nauką szkolną i łączył ją z różnymi formami pomocy rodzicom, przydatnymi w prowadzeniu przez nich gospodarstwa rolnego. W 1960 roku, gdy nadszedł czas na wybór dalszej nauki w szkole ponadpodstawowej, z inspiracji swego pierwszego nauczyciela, pana Józefa Balcerzaka, dokonał tego wyboru. Po złożeniu egzaminu wstępnego podjął naukę w Liceum Pedagogicznym w Morzysławiu k. Konina ze swym ulubionym instrumentem muzycznym (skrzypce). Przez cały okres nauki w tej szkole preferował pracę w zawodzie nauczyciela i wszystko co czynił, traktował za przydatne i cenne do przyszłej pracy w tym zawodzie.

Po złożeniu egzaminu dojrzałości rozpoczął pracę (16 sierpnia 1965 roku) na stanowisku nauczyciela w Szkole Podstawowej w rodzinnej miejscowości, aby po roku przenieść się do pracy w Szkole Podstawowej w Grodźcu, w której pracował do roku 1974. Niemal od pierwszych dni pra-

cy w zawodzie nauczyciela Jan Grzesiak wykazywał się dużą aktywnością, uczestniczył w wielorakich formach współpracy ze środowiskiem lokalnym, organizując życie pozalekcyjne i pozaszkolne młodzieży szkolnej (wycieczki, prace z drużyną Związku Harcerstwa Polskiego i spółdzielnią uczniowską, zajęcia muzyczne, techniczne oraz konkursy sportowe). W roku 1968 za udział w konkursie uzyskał medal i nagrodę Wojewódzkiej Rady Postępu Pedagogicznego w Poznaniu. W uznaniu zasług w pracy na stanowisku nauczyciela, a szczególnie za nowatorskie próby doskonalenia pracy dydaktyczno-wychowawczej jesienią 1973 roku został powołany do pełnienia funkcji wizytatora — metodyka w powiecie konińskim. W czerwcu 1975 roku został powołany do pracy w nowoutworzonym Kuratorium Oświaty i Wychowania w Koninie, gdzie pracował ponad sześć lat.

Pracując zawodowo nieustannie dążył do podnoszenia swoich kompetencji, dzięki czemu w 1971 roku uzyskał tytuł magistra w Uniwersytecie Gdańskim, a 1978 roku w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu nadano mu stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki — na podstawie rozprawy na temat „Efektywność nauczania matematyki z podręcznikiem kombinowanym w cyklu kształcenia systematycznego”.

We wrześniu 1981 roku dr Jan Grzesiak przeniósł się do Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Kaliszu, gdzie sprawował funkcję kierownika zakładu skupiającego ponad 30 nauczycieli metodyków grupy przedmiotów matematyczno-przyrodniczych. Jako adiunkt prowadził zajęcia dydaktyczne w różnych formach doskonalenia zawodowego nauczycieli, a także na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych na kierunku „Nauczanie początkowe”, jakie w tym okresie były prowadzone przez Instytut Kształcenia Nauczycieli im. Władysława Spasowskiego w Warszawie oraz przez Wyższą Szkołę Pedagogiczną w Częstochowie. Prowadził jednocześnie badania naukowe nad treściami kształcenia matematycznego w klasach początkowych, a ich efekty zostały odzwierciedlone w opracowaniach i wydawnictwach zwartych oraz czasopismach pedagogicznych, a następnie w rozprawie habilitacyjnej. Nieustanne dążenie do własnego rozwoju naukowego doprowadziło do podjęcia pracy w zamiejscowej jednostce organizacyjnej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, która podlegała kolejnym przeobrażeniom struktury: Zakład Nauczania Początkowego, Kolegium Pedagogiczno-Artystyczne, Instytut Pedagogiczno-Artystyczny i wreszcie funkcjonujący do teraz Wydział Pedagogiczno-Artystyczny. Początkowo,

w latach 1984–1989, pracował jako niepełnozatrudniony, a od 1989 roku już jako pełnozatrudniony adiunkt bierze aktywny udział w tworzeniu życia akademickiego UAM na terenie miasta Kalisza. W latach 1996–2002 sprawował funkcję wicedyrektora Instytutu, przyczynił się do powstania wydawnictwa instytutowego, którego pierwszą wydaną książką była praca Jubilata pt. „*Statystyka w metodologii badań pedagogicznych*”.

W roku 1998 uzyskał stopień naukowy doktora habilitowanego nauk humanistycznych (pedagogicznych) na podstawie obrony publicznej odbytej w Uniwersytecie im. Maksima Tanka w Minsku oraz rozprawy pt. „*Naukowo-metodyczne podstawy nauczania początkowego matematyki poprzez zintegrowany system zadań edukacyjnych*” (dyplom został nostryfikowany decyzją Ministra Edukacji Narodowej z dnia 6 maja 1999 r.). W czerwcu 2000 roku został mianowany na stanowisko profesora nadzwyczajnego w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. W tym samym roku z inicjatywy Profesora Jana Grzesiaka, na podstawie decyzji Rektora Uniwersytetu — Prof. dr hab. Stefana Jurgi — został utworzony Zakład Kształcenia Pedagogicznego Nauczycieli w Wydziale Pedagogiczno-Artystycznym w Kaliszu, którym od początku kieruje. Działalność naukowo-badawcza zakładu skupiona jest na problematyce kształtowania kompetencji nauczycieli oraz na dydaktyce szczegółowej, odnoszącej się do szczebla edukacji początkowej dzieci w przedszkolu oraz w klasach I–III szkoły podstawowej. Od początku swej działalności Zakład organizuje cykliczne seminaria naukowe poświęcone problematyce ewaluacji i innowacji w edukacji, w tym również edukacji nauczycieli. Jako kierownik zakładu Jubilat nieustannie dąży do upowszechniania osiągnięć naukowych wśród nauczycieli i nauczycieli akademickich z zamiarem systematycznego podnoszenia jakości pracy dydaktyczno-wychowawczej na wszystkich szczeblach edukacji szkolnej. Utrzymuje liczne kontakty naukowe z wieloma ośrodkami naukowymi w kraju i za granicą, a zwłaszcza z Zakładem Dydaktyki Ogólnej UAM. Dzięki takim kontaktom oraz współpracy z liczną rzeszą Profesorów w dziedzinie nauk pedagogicznych, a zwłaszcza z Profesorem Kazimierzem Denkiem, powstała koncepcja autorska pierwszej konferencji naukowej pt. „*Ewaluacja i zmiana w edukacji*”, która odbyła się w maju 2002 roku w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Koninie, gdzie dodatkowo kieruje Instytutem Pedagogiki nieprzerwanie od początku istnienia tej Uczelni, czyli od 1998 roku.

Po dwuletniej przerwie Profesor doprowadził do wznowienia (jak się potem okazało cyklu kolejnych) konferencji pod hasłem „Ewaluacja i inno-

wacje w edukacji” — cyklu, który od roku 2008 za aprobatą Komitetu Naukowego został określony mianem „Wielkopolskie Forum Pedagogiczne”. Dzięki usilnym dążeniom wprowadził w życie zasadę, aby monografie zbiorowe związane tematycznie z organizowanymi konferencjami (forami) były publikowane oraz dostarczane uczestnikom obrad przed każdą z kolejno odbywanych konferencji. W ten sposób możliwe stało się to, że stanowią one rzeczywiste forum, na którym prowadzi się dyskursy i dialogi naukowe na bazie opublikowanych wcześniej tekstów. Autor tej koncepcji jest wdzięczny wszystkim uczestnikom forum jako współautorom tego niewątpliwego sukcesu zbiorowego na rzecz ewaluacji i innowacji w edukacji — zarówno po stronie teoretycznej jak i po stronie praktyki szkolnej.

Profesor Jan Grzesiak uwielbia pracę pedagogiczną w jej wymiarach teoretycznych jak i użytecznych. Pracując jako nauczyciel w szkole, a następnie jako nauczyciel akademicki w ośrodku doskonalenia nauczycieli oraz w uczelni kształcącej nauczycieli hołduje stale niepodważalnej zasadzie łączenia teorii z praktyką. Stąd też problematyka jakości kształcenia jest mu szczególnie bliska i znalazła szerokie odzwierciedlenie w cyklu wydawnictw i konferencji „*Ewaluacja i innowacje w edukacji*”. Jest autorem wielu opracowań naukowych, które z uznaniem zostały wdrożone do praktyki edukacyjnej w wybranych szkołach (kształcenie matematyczne w klasach początkowych), w ośrodkach doskonalenia nauczycieli oraz w szkołach wyższych (teoria zadań edukacyjnych, teoria podręcznika, zadaniowo-czynnościowy model kształcenia i doskonalenia nauczycieli, system praktyk pedagogicznych oparty na mentoringu, autoewaluacja i ewaluacja w procesie uczenia się i studiowania).

Profesor Jan Grzesiak jest wybitnym specjalistą w dziedzinie edukacji i nauk o niej. Jego szczególne zainteresowania naukowe skupiają się wokół problematyki innowacyjności i ewaluacyjności (wartościowania) w zmieniającej się rzeczywistości edukacyjnej, docymologicznych aspektów jakości kształcenia, a także w szerokiej mierze diagnostyki psychopedagogicznej warunkującej jakość i skuteczność wszelkich poczynań edukacyjnych i terapeutycznych ze strony nauczyciela skierowanych w stronę każdego ucznia (studenta) indywidualnie i w zespole. W dorobku naukowym Jana Grzesiaka znajduje się ponad 300 publikacji naukowych i naukowo-metodycznych o łącznej objętości sięgającej 400 arkuszy autorskich (oprócz prac zbiorowych pod jego redakcją). Jest autorem 6 książek z zakresu dydaktyki szkolnej/akademickiej oraz ewaluacji jakości kształcenia, 11 podręczników

szkolnych i materiałów pomocniczych dla uczniów i nauczycieli, 8 skryptów i materiałów pomocniczych dla nauczycieli akademickich oraz dla studentów, a ponadto pod jego redakcją naukową ukazało się ponad 30 monografii zbiorowych, w tym osiem ukraińsko-polskich. Wśród nich na uwagę zasługują między innymi: „Uwarunkowania struktury i skuteczności dydaktycznej podręcznika szkolonego matematyki” (1981), „Podstawy teorii i metodyki kształcenia praktycznego nauczycieli” (2010), „Lekcje i diagnostyka psychopedagogiczna w edukacji dziecka” (2014), „Psychodydaktyka w edukacji i w pracy nauczycieli dzieci” (2018).

Jan Grzesiak wypromował ponad 900 magistrów i 800 licencjatów pedagogiki oraz sprawuje promotorską opiekę nad młodymi pracownikami nauki. Jest autorem kilkunastu ekspertyz w dziedzinie dydaktyki oraz zarządzania oświatą. Zrecenzował ponad 40 pozycji wydawnictw naukowych w Polsce, Białorusi i Ukrainie.

W całym dotychczasowym okresie działalności zawodowej i naukowej wykazywał zaangażowanie we współpracy międzynarodowej w obszarze nauk humanistycznych oraz kultury międzynarodowej w kontakcie z działaczami Polonii. Chłubi się tym, że bierze aktywny udział w wydarzeniach organizowanych z inicjatywy prof. Mykoły Zymomryi jako przewodniczącego Komisji Współpracy z Polonijnymi Stowarzyszeniami Naukowymi w Ukrainie, Unii Europejskiej i w Krajach Nadbałtyckich w ramach współpracy z polonijnymi towarzystwami naukowymi w Ukrainie, w szczególności w regionach Drohobyczyni oraz Zakarpacia. Szczególne odzwierciedlenie tej współpracy na rzecz dziedzictwa narodowego i poszanowania zasad wielokulturowości ma miejsce w miastach obwodu Lwowskiego w Ukrainie, a także regionów Grodna i Minska w Białorusi. Podczas licznych pobytów w Białorusi, Ukrainie oraz w Rosji uczestniczył w spotkaniach z udziałem wybitnych osobistości z kręgów polonijnych, a także w sympozjach oraz w konferencjach organizowanych w tych krajach z udziałem osób polskiego pochodzenia, a reprezentujących stowarzyszenia i instytucje polonijne. Dla szkoły polskiej funkcjonującej w Grodnie podarował kilkadziesiąt kompletów podręczników własnego autorstwa służących do nauczania dzieci z polskich rodzin w klasach I–III, a które w dużym nakładzie zostały wydane przez Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne (1997). Współdziałał z wydawnictwem związku Polaków w Grodnie, w tym z redaktorem Włodzimierzem Lawszukiem. Brał czynny udział wraz z grupą polskich studentów w pracach Polonii na rzecz renowacji grobów Polaków, w tym między innymi w okoli-

cach Nowogródka. Od roku 2001 czynnie uczestniczy w pracach komitetów naukowych oraz obradach konferencji międzynarodowych organizowanych w Grodnie o problematyce kultury międzynarodowej i edukacji wielokulturowej. Za jego staraniem doszło do zawarcia umów o współpracy pomiędzy wieloma ośrodkami naukowymi i kulturalnymi w relacji Polska–Ukraina i Polska–Białoruś, dzięki czemu rozszerzeniu uległy kontakty ze stowarzyszeniami i instytucjami tych krajów, w których pracach aktywnie uczestniczą w szerokim zakresie pracownicy naukowcy oraz działacze narodowości polskiej. Przyczynia się to do podtrzymania oraz krzewienia tradycji w dziedzinie kultury i języka polskiego w cennych kontaktach z wartościowymi osobami popierającymi ten proces w duchu przyjaźni i dialogów.

Studenci z tych krajów uczestniczą w wymianie międzynarodowej w systemie programów europejskich Erasmus, w tym plenery oraz studia w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Koninie — z którymi dzięki staraniom i aktywności Profesora Jana Grzesiaka zostały podpisane i przyjęte do owocnej realizacji stosowne umowy o współpracy i wymianie międzynarodowej w dziedzinach nauki, edukacji i kultury.

Te i inne osiągnięcia sprawiły, że Profesor Jan Grzesiak został uhonorowany licznymi odznaczeniami, medalami i wyróżnieniami, wśród których widnieją między innymi: Złoty Krzyż Zasługi (2012), Medal Komisji Edukacji Narodowej (1981), odznaka „Przyjaciół Dziecka” (1979), Złota Odznaka „Zasłużony Działacz Ligi Obrony Kraju” (1979), Srebrna Odznaka „Zasłużony Działacz Turystyki” (1984), Złota Odznaka Związku Nauczycielstwa Polskiego (1985), Medal PWSZ w Koninie (1998, 2008), Tytuł i Medal „Honorowy Przyjaciół Kalisza” — 2012, Złoty Medal Za Długoletnią Służbę (2017).

W 2016 roku Profesor dostąpił najwyższej godności akademickiej, tytułu Doktora Honoris Causa, Uniwersytetu Gospodarki Regionalnej i Zarządzania w Kropiwnyckim — obecnie Uniwersytet Wiedzy Współczesnej (Ukraina). Jako swoiste i niezwykłe uznanie Jego wkładu we współpracy naukowo-edukacyjnej i kulturowej między ośrodkami w Polsce i w Ukrainie ze skromną dumą przeżył przyznanie i wręczenie mu w 2021 roku Medalu im. K. D. Uszyńskiego przez Narodową Akademię Nauk Pedagogicznych Ukrainy.

Jubilata cechuje ciągle dążenie do publikowania kolejnych opracowań zwartych, w tym kilku wszczętych i niedokończonych z powodu licznych

obowiązków zawodowych i społecznych. Jestem absolutnie przekonana, iż ciągle żywi nadzieję, że uda mu się zrealizować swoje zamierzenia, których oczekiwanym efektem byłoby stopniowe przekazywanie i przejmowanie odpowiedzialnych zadań organizacyjnych przez ludzi życzliwych mu i oddanych, wywodzących się przede wszystkim z grona młodszych współpracowników oraz uczniów jako kontynuatorów rozpoczętego dzieła Profesora.

Profesor Jan Grzesiak, a mój Tato, lubi funkcjonować na co dzień z radością. Jak sam mówi — z radością jedzie do pracy, z radością pracuje, z radością wraca do domu rodzinnego i z radością występuje w otoczeniu najbliższych osób w rodzinie oraz w otoczeniu bliskich i życzliwych mu przyjaciół oraz współpracowników. Lubi też z radością kontaktować się ze studentami i z nostalgią wraca we wspomnieniach do tych lat, w których oprócz wykładów prowadził ze studentami także zajęcia w formie ćwiczeń. Jest człowiekiem niezwykle czynnym, przyjaznym, życzliwym i zarazem wrażliwym. Ma wielu przyjaciół, bardzo sobie to ceni i twierdzi, że prawdziwa, szczerza przyjaźń jest dobrem szczególnym. Nade wszystko jednak ceni sobie przebywanie w ciepłej, serdecznej atmosferze rodzinnej, gdzie oczkiem w głowie są jego ukochane wnuki — Miłosz i Ignacy, jego kompani do zabaw, dialogów naukowych, a także do nauki przez pracę. Ciągle im przypomina im, że „trzeba ćwiczyć”, choć to jest czasem męczące — ale odnoszone sukcesy radują całą rodzinę.

Mój Ojciec ceni sobie też niezmiernie relaks czynny w ulubionych formach, a przede wszystkim: uwielbia podróże i jazdę własnym samochodem, drobne prace pielęgnacyjne i relaksacyjne oddychanie w urządzonym przez siebie ogrodzie, majsterkowanie oraz wielorakie kontakty ze sztuką (a w tym także amatorskie muzykowanie). Fascynuje go zarówno przebywanie w naturalnym środowisku przyrodniczym, jak i podpatrywanie jego tajemnic przy pomocy kamery czy dyktafonu. Później, w domowym zaciszu Tato zadziwia nas opowieściami o urokliwym pięknie natury i jej urzekających odgłosach.

Nie ukrywam, że spostrzegam swojego Tatę także jako pracoholika i często z niepokojem i z troską o tym myślę. Tak mało go bowiem mamy w domu, dla siebie. Poza tym jest — jak już wspomniałam — człowiekiem niezwykle wrażliwym i ta jego ciągła praca na wyłącznie wysokich obrotach może doprowadzić do sytuacji, gdy także i zdrowie zacznie się upominać o należny sobie odpoczynek, tym bardziej po przejściu na emeryturę. Podziwiam wciąż Tatę i jestem z niego dumna. I choć wszyscy w naszym rodzin-

nym domu przywykliśmy już do jego zbyt długiego przebywania w pokoju „twórczym”, stanowczo zbyt długiego — z jednej strony nas to zdumiewa, a i czasami nieco drażni. Ale po chwili sami sobie tłumaczymy, że to wszystko dlatego, iż Tata lubi robić wszystko co sprawia mu radość. Cenimy sobie jego wiedzę, pasję i aktywność w całej przestrzeni życia Taty. Jest wymagający i zarazem życzliwy, jest krytyczny i zarazem uczynny, wyrozumiały, jest też odpowiedzialny i konsekwentny, i stanowczy, choć niekiedy aż do granic upartości. Jako, że nie ma człowieka bez wad, myślę że tę jego upartość można byłoby ewentualnie zaliczyć do wad, jeżeli już musiałabym się ich u Taty doszukiwać. Skoro jednak kocha rodzinę i pracę, i naukę, i rekreację — to nie można nie cenić Jego pasji i osiągnięć w dziedzinie edukacji i nauk o niej (godzącego jednocześnie cenne role taty, męża, dziadka i teścia). Jubileusz mego Taty napawa nas wszystkich w rodzinie dumą i radością. Życzymy mu, po prostu wszystkiego, czego życzyć można człowiekowi, którego się kocha i szanuje.

Ad multos annos nasz Kochany Profesorze !

BIBLIOGRAFIA

- Denek K., Pawelski L., Urbanek B., Wenta K. (2012), *Wielkopolskie Forum Pedagogiczne w obliczu ewaluacji i innowacji*, Kalisz — Szczecinek.
- Dobrzański I., Zymomrya I., Zymomrya M. (2017), *Psychoddydaktyka i aksjologia w pedagogii procesów edukacyjnych, doktor honoris causa Jan Grzesiak*, Kropywnyckij — Drohobycz — Użhorod.
- Jasiński, Z., Parzęcki R. (red.) (2015), *Aksjologiczno-docymologiczne konteksty ewaluacji w edukacji*. Kalisz—Konin.
- Sierakowska M. (2006), *Z pasją trwam, wywiad z J. Grzesiakiem*, „Szkiełkiem i Okiem”.
- Zaskórska A. (2012), *Działalność zawodowa, pasje i dorobek naukowy Profesora Jana Grzesiaka*, w: K. Denek, L. Pawelski, B. Urbanek, K. Wenta (red.), *Wielkopolskie Forum Pedagogiczne w obliczu ewaluacji i innowacji*, Kalisz — Szczecinek.
- Złota Księga Nauk Humanistycznych* (2004), Wyd. Helion, Gliwice.

**OUTLINE OF PROFESSOR JAN GRZESIAK'S PASSIONS
AND HIS ACHIEVEMENTS IN SCIENTIFIC
AND PROFESSIONAL WORK**

Agnieszka Zaskórska

MA, teacher,
Complex of Geodetic and Road Schools in Poznań
Poznań (Poland)
e-mail: agnieszka.z-g@wp.pl
<https://orcid.org/0000-0002-0505-4660>

In the article, the author devotes a lot of space to emphasizing the teaching, scientific and social activities of Jan Grzesiak as an ambitious educator, and also as a valuable family member in fulfilling multiple roles in the family and in the environment.

The rich research and teaching achievements have been synthetically generalized, which significantly highlights the contribution of Jan Grzesiak to the education of students and young academic staff. This is evidenced by the numbers: publication of over 300 articles and over 30 books, participation in several hundred national and international conferences and symposia, promotion of over 900 masters and 800 bachelor's degrees in pedagogy, as well as supervisor supervision over doctoral and postdoctoral theses. In addition, it is worth emphasizing the authorship of over a dozen expert opinions in the field of didactics and education management, as well as reviewing over 40 items of scientific publications in Poland, Belarus and Ukraine. He is proud of the fact that he actively participates in international events in the field of humanities and culture in contact with activists of the Polish community abroad and with many authorities — including professor Mykola Zymomyra.

These are just some of the fruits of the Professor's passionate activity. In the article, you can find many places imbued with the values of spirituality and multiculturalism, respecting dialogue and mutual understanding, without manifestations of hate speech, and even more so without the politicization of education and the science of education.

**II. ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ
СПІВРОБІТНИЦТВА ПОЛЬСЬКИХ
ТА УКРАЇНСЬКИХ МОВОЗНАВЦІВ**
